

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
 ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
 א' ואח' נ' א'

בפני כבוד השופטת הילה גורביץ שינפלד

בעניין עזבון המנוחים
 1. מ' א' ז"ל (נפטרה ביום 13.2.13)
 2. י' א' ז"ל (נפטר ביום 6.5.06)

תובע/מבקש ביטול/צו ירושה מ' א'

נגד

נתבע/משיב/מבקש צו קיום ומתנגד צ' א'
 האפוטרופוס הכללי – מחוז חיפה

תובענה לפי סעיף 63 עמותת "גג לנזקק ולחוסה"

פסק דין

- 1 הצדדים אחים, שנים (2) מתוך אחד עשר (11) ילדיהם המשותפים של המנוחים.
- 2
- 3 **בקשת התובע למתן צו ירושה אחר עזבון המנוחה.**
- 4 ביום 21.3.2013 הגיש התובע בקשה למתן צו ירושה אחר עזבון המנוחה. והנתבע הגיש ביום
- 5 17.4.2013 התנגדות לבקשה. בהתנגדות נטען כי המנוחה הותירה אחריה צוואה בעדים מיום
- 6 21.2.2006 ועל פיה מלוא עיזבונה מונחל לנתבע. לאור קיומה של הצוואה נטען כי יש לדחות
- 7 הבקשה למתן צו ירושה וליתן צו קיום לצוואה הנ"ל. כן נטען כי התובע ידע אודות הצוואה.
- 8
- 9 בתגובתו להתנגדות, טען התובע כי המנוחה לא היתה כשרה לחתום על צוואה ולא ידעה טיבה
- 10 של צוואה בשל מחלת הנפש ממנה סבלה. כן נטען כי בשל מחלתה בשנת 2008 הוכרזה המנוחה
- 11 כחסויה ומונה לה אפוטרופוס. בנוסף נטען כי הצוואה נחתמה בשל השפעה בלתי הוגנת ואינה
- 12 משקפת את רצונה האמיתי של המנוחה וקיימים בה פגמים טכניים ופגמים מהותיים.
- 13
- 14 ב"כ היועמ"ש הודיע כי אין בדעתו ליטול חלק בהליכים.
- 15
- 16

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

3. בקשת התובע לביטול צו קיום צוואה שניתן אחר עיזבון המנוח.
- 1 ביום 29.5.2013 הגיש התובע בקשה לביטול צו קיום צוואה שניתן ביום 27.9.2006 לקיום
2 צוואת המנוח מיום 21.2.2006. הצו ניתן כדין ותוך שמירה על המועדים הקבועים בדין.
3 בבקשה נטען כי למנוח צוואה מאוחרת, צוואה בפני רשות מיום 25.4.2006 שביטלה את
4 הצוואה מיום 21.2.2006 שקוימה. על פי הצוואה המאוחרת, מלוא עיזבון המנוח מונחל
5 למנוחה ואח"כ בהוראת יורש אחר יורש - לכל ילדי המנוחים בחלקים שווים. מאידך, על פי
6 הצוואה שקוימה, מלוא עיזבון המנוח, לכאורה למעט מחצית מחשבון הבנק בבנק הפועלים -
7 מונחל למנוחה ואח"כ בהוראת יורש אחר יורש - לנתבע אשר יורש, לכאורה גם את המחצית
8 הנותרת של חשבון הבנק בבנק הפועלים. (יוער, הצדדים לא ציינו זאת אך בכל הנוגע
9 לחשבונות הבנק - קיימות בשתי הצוואה הוראות סותרות שלא ניתן היה לקיימן) נטען כי
10 הנתבע ידע על הצוואה המאוחרת ובמרמה, הגיש בקשה למתן צו קיום צוואה לצוואה
11 המוקדמת על מנת להשתלט על רכוש המנוחים. כן נטען כי הצוואה מיום 21.2.2006 נחתמה
12 בשל השפעה בלתי הוגנת מצד הנתבע ולראייה, המנוח פנה לתובע סיפר כי הנתבע אילצו
13 לחתום על הצוואה המוקדמת וביקש לשנותה. נטען כי האחים לא ידעו על כי הוגשה בקשה
14 לקיום צוואה, בין האחים מחלוקות שהתגלעו לאחר שהנתבע ביקש, במסגרת תיק
15 האפוסטרופסות של המנוחה להשתלט על רכוש המנוחה וחלקם של האחים מתגוררים או
16 התגוררו במועד הרלוונטי בחו"ל ולמעשה נודע לתובע על קיומו של צו קיום הצוואה רק
17 משהצו צורף להתנגדות הנתבע לבקשה למתן צו ירושה אחר עזבון המנוחה. כן נטען כי
18 התובענה עומדת בתנאים הקבועים בסעיף 72 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 (להלן: "**חוק**
19 **הירושה**") ולא ניתן להחיל על הצדדים כאן ידיעה קונסטרוקטיבית ולחילופין מטעמי צדק
20 יש לברר הטענות כאשר מאחר וטרם נעשה שינוי בזכויות במקרקעין הרי שלא נפגע אינטרס
21 ההסתמכות של הנתבע.
22
23
24 הנתבע בתגובתו לתובענה טען כי התובע, למרות שידע כי המנוחה הותירה אחריה צוואה
25 מיום 21.2.2006, הגיש שלא כדין בקשה למתן צו ירושה (ראו לעיל בסעיף 2). נטען כי התובע
26 וכלל האחים ידעו על קיומה של הצוואה המוקדמת ובקשתם הוגשה בשיהוי - 7 שנים לאחר
27 מות המנוח. הנתבע הכחיש כי אילץ את המנוח לחתום על הצוואה המוקדמת, או כי הפעיל
28 עליו לחץ ואיומים לעשות כן. נטען כי הנתבע היה הגורם היחיד שטפל במנוחים, סעד אותם
29 ביומם האחרון והיה עימם בקשר - בניגוד לאחיו אשר לא התעניינו בהוריהם. כמו כן נטען כי
30 במועד עריכת הצוואות מיום 21.2.2006 היו המנוחים כשירים לערוך את הצוואות והן נחתמו

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 13-07-5800 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 13-05-16013 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 13-05-16065 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 13-07-19817 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 13-11-55766 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

- 1 מרצונם החופשי והצוואה הוגשה לקיום מאחר והנתבע פעל בהתאם למשאלותיהם
2 האחרונות של הוריו המנוחים. הנתבע הפנה לסעיף 75 לחוק הירושה ולסמיכות המועד למועד
3 הפטירה (כ-12 יום) - בשל כך, כך טען, המנוח חתם על הצוואה המאוחרת כשדעתו מעורפלת
4 ומטושטשת ממשכבי כאבים שנטל בשל מחלתו הקשה. בנוסף נטען כי האחות ד' ד' העלימה
5 תכולת תכשיטים וזהב. באשר לתנאי סעיף 72 נטען כי הבקשה הוגשה שלא בהזדמנות
6 הראשונה, בשיהוי ובאיחור ניכר, דבר שגרם לנתבע לזקק ראיתי ויש להחיל את הלכת
7 לשינסקי - במיוחד כאשר התובע הסתיר את הצוואה ואין מדובר בצוואה שנתגלתה.
8
9 ב"כ היועמ"ש הודיע כי אין בדעתו ליטול חלק בהליכים.
10
11 **4. בקשת הנתבע למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה מיום 21.2.2006.**
12 הנתבע הגיש הבקשה ביום 13.6.2013. התובענה הועברה לבית המשפט לענייני משפחה לאור
13 הוראות סעיף 67(א)(8) לחוק הירושה והדיונים בתיקים אוחד. לא הוגשה התנגדות.
14
15 ב"כ היועמ"ש הודיע כי אין בדעתו ליטול חלק בהליכים.
16
17 5. הוגשה חוות דעת מומחית מטעם בית המשפט, ד"ר אילה שינקמן. בחוות דעת המומחית מיום
18 5.2.2014 נקבע כי במועד החתימה על הצוואה מיום 21.2.2006 ידעה המנוחה "להבחין
19 בטיבה של צוואתה במידה וזו הוקראה לפנייה כלשונה (החולה אינה יודעת קראו
20 וכתוב!).". שני הצדדים סמכו ידיהם על חוות הדעת וויתרו על חקירת המומחית.
21
22 6. הוגשו תצהירי עדות ראשית. מטעם התובע - התובע, ואחיות הצדדים גב' ר' וגב' ד' ומטעם
23 הנתבע - הנתבע, העדים לצוואה - אחות הצדדים גב' ד', עו"ד מ' וגב' ט' כן זומנו לעדות מטעם
24 התובע, זומן היועץ משפטי של עיריית --- - עו"ד ט' (לעניין מסמכי תיק האפטרופסות של
25 המנוחה) ומטעם הנתבע גב' פ' מ' שעבדה עם המנוח.
26
27 7. בתום החקירות הודיעו הצדדים כי הגיעו לעקרונות מוסכמים בדבר אופן חלוקת העיזבון
28 וההסכמות הוכתבו לפרוטוקול וניתן להן תוקף של החלטה. ד"א עקא, מסיבות שונות הצדדים
29 לא הצליחו לגבש הסכם מפורט בכתב, ההסכמות בוטלו והצדדים ביקשו להגיש סיכומים וכי
30 יינתן פסק דין. ניסיונות נוספים לסייע לצדדים להגיע להבנות כשלו ומכאן פסה"ד.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
 ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
 א' ואח' נ' א'

דיון והכרעה

7. כבר בראש חלק זה אציין כי מצאתי שיש להורות על ביטול צו קיום הצוואה שניתן לצוואת המנוח מיום 21.2.2006 ולדחות את הבקשה למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה מיום 21.2.2006 - כפועל יוצא יש ליתן צו ירושה אחר עזבון המנוחה.

מהעדויות עלה כי הצוואות שנערכו עבור שני המנוחים, ביום 21.2.2006 אינן משקפות את רצונם החופשי והאמיתי של המנוחים, לא נערכו על ידם כמעשה אישי ולמעשה נשלל מהם החופש לצוות. אדגיש כי גם אם לא הייתי מגיעה למסקנה - כי נשלל מהמנוחים החופש לצוות, התוצאה תהא זהה הואיל ומהעדויות עלה כי בכל מקרה יש להורות על ביטול ההוראות המזכות בצוואה את הנתבע וזאת לאור סעיף 35 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965, וגם על בטלות הוראות הצוואות בסעיפים 3, 7, 8 באשר לחשבונות הבנק - בהיותן סותרות זו את זו ולא ניתן להבין משמעותן. כך או כך, התוצאה זהה. ולהלן נימוקי.

צוואה מהי?

8. צוואה מבטאת את רצונו האישי של המצווה הקובע מה ברצונו שיעשה עם עזבונו לאחר פטירתו. בית המשפט מצווה לקיים דברי המת, להגשים רצונו ואומד דעתו ובלבד שלא נפל פגם ברצונו והצוואה מבטאת את רצונו האמיתי והחופשי. כיבוד רצון אמת הוא פועל יוצא של זכותו המוחלטת של הפרט לעשות ברכושו כרצונו - זכות המעוגנת בכבוד האדם והיא חוקתית. ראו ע"א 7506/95 שוורץ נ' בית אולפנא בית א. ישראל, פד"י נד (2) 215, 223.

כבוד השופט טירקל בפתיח פסה"ד בעניין ע"מ 4282/03 אולגה לרנר נ' יעקב פירד מיום 21.6.2005, בהתייחס למהותה של צוואה אמר

"הצוואה היא מסמך מיוחד במינו. היא מסמך משפטי, אך מסמך זה אינו חסר נשמה. הוא כמו מכתב אישי אחרון, ביטוי של משאלות, אהבות, רגשות, ואף חשבונות, היוצאים ממעמקי לבו של אדם המהרהר במוותו ובמה שיקרה אחרי מותו. כאן צופה הוא אל התחנה האחרונה של חייו - והראשונה שאחרי מותו. כאן הנסיון האחרון שלו לעצב את חייהם של הנשארים אחריו, ולמצער, להשפיע עליהם. כאן תקוותו האחרונה לחיות בזכרונום באהבה ובהכרת תודה. ולא רק בשל כך קשה פרשנותה של צוואה מפרשנותו של כל מסמך משפטי אחר. אין היא כפרשנותו של

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
 ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
 א' ואח' נ' א'

1 חוק, שצור מחצבתו, ההליכים שקדמו לחקיקתו ומטרותיו ותכליותיו
 2 ידועים. אין היא כפרשנותו של חוזה שהצדדים לו, בדרך כלל, בין
 3 החיים, והם או הנסיבות מעידים על הכוונות והתכליות שעמדו ביסודו.
 4 כאן מונח לפנינו דף נייר שבתוכו גלומים דבריו של המנוח, ואנו,
 5 שמצווה עלינו לקיים את דבר המת, עלינו לשמוע את קולו, להבין את
 6 דבריו ולהטות אוזן לבנות הקול המשתמעות מתוך דבריו" (דב"ר בע"א
 7 7735/02 עזבון המנוח ניסים אלבז ז"ל ואח' נ' יהושע ישועה אהל פז
 8 ואח', פ"ד נח(3) 161,165.

9
 10 9. בהתאמה גם קובע סעיף 28(א) לחוק ירושה כי אין צוואה נעשית אלא על ידי המצווה עצמו .

11
 12 זה הבסיס והוא איתן. מסמך שלא נערך או נעשה על ידי המצווה בעצמו, במעשה אישי –
 13 אינו צוואה. ראו: ג' טדסקי צוואה משותפת, עיוני משפט כרך ו תשל"ח-תשל"ט, 662 בעמוד
 14 668 וגם אהרון ברק, פרשנות במשפט, כרך ב', פרשנות החקיקה (תשנ"ג), בעמוד 71. וכן
 15 בע"א 119/89 צבי טורנר נ' מאיר טורנר, פד"י מה (2) 81, 86 כבוד השופט שמגר בסעיף 9,
 16 סיפא פסה"ד :-

17
 18 האמור בסעיף-קטן (א) מבהיר, כי צוואה חייבת להיות מעשהו של
 19 המצווה, וכי אין אפשרות להעביר את הכוח לצוות למישהו אחר. זהו
 20 מעשה אישי, אשר בעשייתו יכול המצווה, כמובן, להיעזר בעזרה טכנית,
 21 כגון באדם אשר ירשום את הדברים מפיו או יערוך את הדברים לפי
 22 הוראותיו, אך הציווי הוא שלו ולא ניתן למסרו לידי אחר.

23
 24 10. סעיפים 28, 29 ו-33 לחוק הירושה כוללים "תנאי סף" להיות מסמך שנערך – צוואה. עניינם
 25 של שלושת סעיפים אלו הוא באפיונה של הצוואה כמעשה אישי, בלתי תלוי של המצווה עצמו.
 26 אמנם למוריש זכות מוחלטת להורות מה יעשה ברכושו והמצווה לקיים את רצון המת חולשת
 27 על דיני הצוואות – אולם רק צוואה המקיימת את תנאי הסף – ראויה לקיום. ראו: ע"א
 28 4660/94 היענמ"ש נ' לישיצקי, נה (1) 88, 98. כאשר הצוואה נחזית להיות תקינה מהבחינה
 29 הצורנית - ונתקיימו בה מרכיבי היסוד, מתיר סעיף 25 לחוק הירושה לקיימה, חרף הפגם
 30 ובלבד שלבית המשפט אין ספק שהצוואה משקפת את רצונו החופשי והאמיתי של המצווה.
 31 כאשר נופל פגם צורני בצוואה הנטל להוכיח שהיא משקפת את רצון המצווה ויש לקיימה
 32 מוטל על מבקש הצו.
 33

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

הצוואה אינה צוואה

- 1
2
3
4 11. במקרה כאן, אמנם לכאורה לא נפלו פגמים צורניים בצוואה - אלא שהצוואות מיום
5 21.2.2006 אינן משקפות את רצונם החופשי והאמיתי של המנוחים ומשכך, אינן צוואות ולא
6 ניתן ליתן צו לקיימן.
7
8 12. כפי שציינתי, הצוואה מביאה לידי ביטוי את רצונו החופשי וזכותו החוקתית של הפרט באשר
9 למה שיעשה ברכושו לאחר מותו. הפרט מרצונו, לבדו. בדיקת רצונו ומעורבות צד ג' בעריכת
10 הצוואה נבדקים על פי מידת המעורבות ואופייה: ככל שהמעורבות והפעולות רבות יותר,
11 גסות יותר ועמוקות יותר – תגדל הנטייה לפסול את הצוואה כולה או חלק מהוראותיה.
12 13. נסיבות עריכת הצוואות מיום 21.2.2006 תוארו בעדות עו"ד מ'. עו"ד מ' העיד כי לא פגש את
13 המנוחים קודם לחתימה על הצוואות, את תוכן הצוואות מסר לו הנתבע, את סדר ההורשה
14 מסר לו הנתבע, את פרטי המנוחים והעיון מסר לו הנתבע ומבחינתו של עו"ד מ' – הוא הגיע
15 לפעולה "טכנית" "פורמאלית" להחתיים את המנוחים על צוואה פשוטה (פשוטה, למרות
16 שבצוואה לא מונחל דבר לעשרה מתוך 11 ילדים) וכעדותו בלשונו "הצוואה סטנדרטית, בא,
17 מחתים הולך. כך זה מבחינתי". ראו עמוד 15 שורות 10-11. עו"ד מ' הדגיש, כי הדבר היחיד
18 עליו הקפיד היה שהנתבע – שהוא נהנה, לא יהיה בחדר בעת החתימה על הצוואה. מדברי
19 עו"ד מ' עלה כי הוא לא נתן כל משקל לעובדה כי המצווים עצמם לא הנחו אותו דבר וחצי
20 דבר, וצוואתם נכתבה על סמך הוראות אותו נהנה.
21
22 מפאת חשיבות הדברים, להלן עיקר עדותו בנושא זה, החל מעמוד 12 שורה 10 ואילך:--
23
24 ש. את המשפחה של צ' הכרת בעת עריכת הצוואות?
25 ת. לא.
26 ש. לא ידעת שיש לו עוד 10 אחים מלבדו?
27 ת. לא. אין לי מושג.
28 ש. את הצוואות של י' ומ' אתה ערכת?
29 ת. ככל שאני זוכר, כן.
30 ש. ערכת אותן במשרדך שהיה באותה עת ב---- או ----?

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

- 1 ת. המשרד שלי היה ב-----.
- 2 ש. מי ביקש ממך לערוך צוואות ?
- 3 ת. צ' ביקש
- 4 ש. תאר לי איך זה קרה?
- 5 ת. אני לא זוכר, אך אני משער שזה היה בטלפון, אני יוצא מנקודת הנחה
- 6 שאם זה מה שכתוב בצוואות כפי הנראה זה מה שביקשו ההורים ממנו
- 7 והוא ביקש ממני.
- 8 ש. עד שנפגשת עם ההורים לא דברת איתם ?
- 9 ת. סביר להניח שזה נכון.
- 10
- 11 ובעמוד 13 שורה 4 ואילך :-
- 12
- 13 ש. כשצ' מבקש ממך שתעשה לו צוואות להורים, הוא אמר לך קודם כל
- 14 מה השמות שלהם, גם על מס' ת.ז שלהם, מי העדים לצוואה?
- 15 ת. אני מניח שכן, אני אומר את מה שאני זוכר
- 16 ...
- 17 ש. הוא מסר לך את כל הפרטים שרשומים בצוואה?
- 18 ת. אני מניח שכל מה שרשום בצוואה זה ממידע שצ' מסר לי
- 19 ש. הוא מסר לך את סדרי ההורשה?
- 20 ת. כן, לפי מה שכתוב בצוואה.
- 21 ש. כל תוכן הצוואה מסר לך ציון ?
- 22 ת. סביר להניח שכן.
- 23 ש. הוא גם מתאם לך את הפגישה עם ההורים ב---- לצורך החתימות?
- 24 ת. אני משער שהוא תיאם איתי ביום שהייתי בחיפה בדיונים
- 25 ש. אז הגעת לפגישה ב--- עם צוואות מוכנות מודפסות וללא חתימה?
- 26 ת. נכון
- 27 ש. אני מניח שהעתקת בין צוואה אחת לשניה במקרה הזה?
- 28 ת. כן, סביר להניח.
- 29 ש. נכון שהראית לצ' לפני החתימה את הנוסח שהבאת איתך ?
- 30 ת. אני לא זוכר, אך לא פוסל שזה יכול להיות
- 31 ש. אם צ' יזם מהלך כזה הוא לא רצה לראות מה הכנת?

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
 ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
 ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
 א' ואח' נ' א'

1 ת. יכול להיות שכך אבל אני לא זוכר.

2 וראו בעמוד 15 החל משורה 5 :-

3
 4 ש. אמרת קודם שציון נתן לך את הפרטים של הצוואות ?

5 ת. לא אני אמרתי. אתה אמרת ואמרתי שאני מניח שכן. זה סביר.

6 ש. אתה התרעת בפניו או הזהרת אותו שהוא מעורב עד צוואר בעריכת
 7 הצוואות והן עלולות להפסל ע"י בית משפט, הוא מעורב בצוואה שלא
 8 שלו ויורש בלעדי?

9 ת. כשאני מחתים על צוואה הנהנים לא נמצאים באותו החדר, זה כלל
 10 שלי. אני לא זוכר אם נתתי לצ' או מישהו אחר שיעור במשפטים.
 11 הצוואה סטנדרטית, בא, מחתים הולך. כך זה מבחינתי"

12
 13 14. משאלו פני הדברים ונסיבות עריכת הצוואה, הרי שניתן לומר בברור שהצוואות לא נערכו על
 14 ידי המנוחים וספק אם הן משקפות את רצונם האמיתי – כאשר רצונם כלל לא הובע על ידי
 15 מי מהם בפני העדים לצוואה - ויש להורות על ביטול צו קיום הצוואה שניתן אחר עיזבון
 16 המנוח לצוואה מיום 21.2.2006 ולדחות את הבקשה למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה
 17 מאותו מועד – 21.2.2006.

18
 19 גם אם הצוואה צוואה – ישל החלי את סעיף 35 לחוק הירושה

20
 21 15. גם אם המסמכים מיום 21.2.2006 דינן כצוואה, הרי שבמסכת האירועים כאן, למצער, יש
 22 לבטל את ההוראות המזכות את הנתבע וזאת מכוח סעיף 35 לחוק הירושה, התשכ"ה-
 23 1965. סעיף 35 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965 קובע:

24 "הוראת צוואה, פרט לצוואה בעל-פה, המזכה את מי שערך אותה או
 25 היה עד לעשייתה או לקח באופן אחר חלק בעריכתה, והוראת צוואה
 26 המזכה בן-זוגו של אחד מאלה – בטלה"

27
 28 16. הוראת סעיף 35 לחוק הירושה היא חד משמעית והיא אינה מתירה לבית המשפט שיקול דעת.
 29 בקרות אחת מבין שלוש החלופות שבסעיף – מי שערך, היה עד או לקח חלק באופן אחר –
 30 בטלה ההוראה המזכה. הסעיף למעשה מקיים חזקה חלוטה לפיה נהנה שכזה השפיע השפעה
 31 בלתי הוגנת על המצווה. שאלת הבטלות אינה לשיקול דעת – ההוראה VOID וגם אם מוכיח

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

- 1 הנהנה כי לא השפיע השפעה בלתי הוגנת על המצווה, וההוראה היא הוראת אמת - עדין
2 ההוראה לטובתו בטלה. ראו ע"א 6496/98 בוטו נ' בוטו, פד"י נד (1) 19, 30; בע"מ 1801/16
3 פלוני נ' פלוני, מיום 30.3.2016 והאסמכתאות שם. נפסק כי בגדר העילה השלישית "לקח
4 באופן אחר חלק בעריכתה" ניתן לכלול מגוון מקרים ויש לפרשה באופן רחב ולהכלול כל
5 מקרה לנסיבותיו לפי מידת האינטנסיביות, השכל הישר ומידת המעורבות. ראו 5869/03
6 **חרמון נ' גוטליב**, פד"י נט (3) 1 בעמוד 8 פסקה 16 לפסה"ד:
7
8 "בסופו של יום עולה אפוא כי הבחינה אם נטל הנהנה חלק בעריכת
9 הצוואה צריך שתיעשה באשר לכל מקרה ונסיבותיו ונוכח מידת
10 האינטנסיביות והחומרה של מעורבות הנהנה בעריכת הצוואה [...]
11 השכל הישר מורנו גם כי הצטברותם של אירועים וזיקות שאולי כל אחד
12 מהם כשלעצמו לא היה בו כדי להציב תווית של נטילת חלק בעריכת
13 הצוואה, בהיקבצם יחד ב"מבט-על" אל המכלול, יוצרים הם אותה
14 השתתפות בעריכתה שיש בה כדי לפסול"
15
16 17. מצאתי כי מסכת האירועים כולה שבמקרה כאן, כפי שתוארה על ידי עו"ד מ', מצביעה על
17 מעורבות **פסולה** בעריכת הצוואה ולמצער על "לקח חלק באופן אחר" כדי התערבות אסורה
18 במובן סעיף 35 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965. על אחת כמה וכמה כאשר - לגרסת הנתבע
19 עצמו, הוא היה הגורם המטפל היחיד בהורים המנוחים והוריו למעשה היו, תלויים בו. ראו
20 בין היתר סעיפים 9, 28-29, 34 לתצהירו **מב/4** מיום 28.12.2014. כך גם מעדות הגב' מ' פ'
21 ומהתסקירים שהוגשו בתיק האפוטרופסות של המנוחה, אשר אמנם מאוחרים למועד עריכת
22 הצוואות אך ניתן היה להתרשם מהטיפול המסור של הנתבע במנוחים.
23
24 18. הנתבע חיזק ואישר בעדותו את תיאור האירועים כפי שהובא על ידי עו"ד מ' ואישר כי הוא
25 מסר לעו"ד מ' את תוכן הצוואה - כך בעמוד 27 שורות 18-22 מעיד הנתבע כי "הוא הכין
26 צוואה לפי מה שהורי אמרו לי ולאחר מכן נפגשנו בבית" וכך גם בהמשך בעמוד 28 שורה
27 17 העיד כי "מסרתי לו את כל הפרטים ואת כל מה שאבא ביקש" וראו שורות 22-8 שם.
28 הנתבע גם אישר כי עו"ד מ' לא פגש מעולם את הוריו המנוחים עד מועד החתימה על הצוואות
29 - ראו עמוד 29 שורות 26-27, הנתבע אישר כי אביו ביקש שיפנה לעדים לצוואה וכן הנתבע
30 העיד כי לאחר פטירת המנוח, הוא פנה יחד עם המנוחה לעו"ד ב' על מנת להוציא צו קיום
31 צוואה לצוואת המנוח המוקדמת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

19. יש להוסיף כי לטענת התובע, המנוח פנה אליו בסמוך לאחר החתימה על הצוואה מיום 21.2.2006, סיפר לו כי הנתבע, אילצו לחתום על צוואה וביקש לשנות מצוואתו. ראו עמוד 57 שורות 11-15. טענה זו קיבלה חיזוק מעדות האחות גבי' ד' בעמוד 46 שורות 14 ואילך שהעידה "אבי ביקש ממני שאביא עו"ד שהוא רוצה לעשות צוואה כי הוא בוטח בי. "לכי ביתי תביאי עו"ד מהר אני רוצה לעשות צוואה אני בוטח בך...הוא אמר לי שצ' לקח אותו לעשות צוואה, הוא פחד מאחי ולא רצה את הצוואה הקודמת. לכן הוא ביקש ממני להביא מהר עו"ד הביתה..." , מעדות האחות ר' ר' בעמוד 41 שורות 29-25 ואילך וכן מקיומה של צוואה מאוחרת, מיום 25.4.2006 שנחתמה בפני רשות ומחלקת את חלקו של האב בין כל הילדים. **עדויות ועובדות אלו מחזקות את המסקנה כי הצוואה מיום 21.2.2006 לא נעשתה מרצונו החופשי של המנוח ולכן יש להורות על ביטול צו שניתן לקיומה.**
20. בנסיבות אלו, הרי שגם אם היה מדובר בצוואה שהיא מרצונו החופשי של המנוח (ולא כך הוא המקרה) עדין בשל הוראת סעיף 35 לחוק הירושה, יש לפסול את ההוראות המזכות את הנתבע והתוצאה האופרטיבית היא אותה תוצאה הנובעת מבטלות הצוואות - כלל עיזבון המנוח מועבר למנוחה, אשר בשל פסלות ההוראות המזכות את הנתבע כיוורש אחר יורש - מנחילה, בירושה על פי דין, את מלוא עיזבונו לכלל ילדיה בחלקים שווים. ראו ע"א 1022/90 הועמ"ש נ' אורי כהן ורחל בורלא, פד"י (1) 307, 310.
21. לאור התוצאה אליה הגעתי לא מצאתי לדון במחלוקת שנפלה בין הצדדים האם המנוחה ידעה להבחין טיבה של צוואה ביום 21.2.2006 כשהתובע טוען כי בשל מחלת הנפש לא הייתה כשירה והנתבע מכחיש טענה זו ומסתמך על חוות דעת המומחית.
22. **באשר לסעיף 72**, בנסיבות מורכבות ומיוחדות כאן, כאשר המסמך שניתן צו לקיימו אינו צוואה, בוודאי שניתן לומר כי התקיימו תנאי סעיף 72 לחוק הירושה מה גם שהנתבע לא סתר את טענת התובע כי לא היה ידוע לתובע או למי מהאחים דבר מתן צו קיום צוואת המנוח מיום 21.2.2006 עד אשר צורף כנספח לתגובת הנתבע לתובענות כאן. בשל כך הרי שלא ניתן לומר כי התובע השתהה שהות שיש בה לחסום דרכו להגיש תובענה מכוח סעיף 72 לחוק הירושה, בוודאי לא כשהמסמך אינו עונה על תנאי הסף של צוואה - והוא אינו מעשה עצמאי אישי של המצווה והנתבע לא הוכיח כי התובע "הסתיר" קיומה של הצוואה המאוחרת.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

ת"ע 5800-07-13 (בקשה לביטול צו קיום צוואה - עזבון המנוח)
ת"ע 16013-05-13 (בקשה לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 16065-05-13 (התנגדות לצו ירושה - עזבון המנוחה)
ת"ע 19817-07-13 (בקשה לצו קיום צוואה - עזבון המנוחה)
ת"ע 55766-11-13 (בקשה לפי סעיף 63 לחוק הכשרות - עזבון המנוחה)
א' ואח' נ' א'

- 1 23. לאור האמור והמפורט לעיל, נפסק :-
2
3 התובענה בת"ע 5800-07-13 לביטול צו קיום צוואת המנוח - מתקבלת.
4 התובענה בת"ע 19817-07-13 למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוחה - נדחית.
5 התובענה בת"ע 16013-05-13 למתן צו ירושה אחר עזבון המנוחה - מתקבלת וההתנגדות
6 שהוגשה בת"ע 16065-05-13 – נדחית.
7
8 24. התובע רשאי להגיש לחתימתי צו ירושה פורמאלי לאחר הסתלקויות כפי שהוגשו ביום
9 11.11.2013 ולציין את דבר ההסתלקויות על גבי הצו – ולשם הנוחות לצרף בשנית.
10
11 25. התובע יגיש בקשה למתן צו קיום צוואה לצוואת המנוח מיום 25.4.2006, עד יום 31.5.16.
12
13 26. ת"ע 55766-11-13 תובענה מכוח סעיף 63 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות שהוגשה
14 מטעם העמותה שמונתה כאפוטרופא על מנוחה בדבר אופן ניהול יתרת העזבון - על העמותה
15 להעביר יתרת העזבון לכלל היורשים על פי דין של המנוחה בהתאם לחלוקה שבצו הירושה
16 שייחתם. בהעדר עמדה אחרת מצד היורשים על פי דין עד ליום 10.5.16 הנני מתירה החזר
17 האגרה ששולמה לפתיחת בקשה זו (547 ₪+ 311 ₪) ושכ"ט עו"ד על פי התעריף הנקוב בפריט
18 4(א)(5)ג) לתוספת לכללי לשכת עורכי הדין (התעריף המינימלי המומלץ), התש"ס-2000.
19
20 27. הנתבע ישלם לתובע החזר האגרות ששולמו על פי קבלות, החזר התשלום ששולם למומחית
21 על פי קבלה ושכר טרחת עו"ד בסך של 9,500 ₪.
22

23 מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

24 המזכירות תמציא לצדדים ותסגור התיקים שבכותרת.

25 ניתן היום, י"ח ניסן תשע"ו, 26 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.

הילה גורביץ שינפלד, שופטת